

BELGISCHE SENAAT.

VERGADERING VAN 22 DECEMBER 1908.

Wetsvoorstel op den persoonlijken dienstplicht in oorlogstijd.

TOELICHTING.

Onbetwistbaar is plaatsvervanging in oorlogstijd een maatschappelijk onrecht, alsmede eene zedelijke afstanddoening vanwege de gegoede standen; bijgevolg eene oorzaak van stoornis voor het geweten der burgers.

Te allen tijde gold de verdediging van 's lands grondgebied als een eereplicht, welken de volken trachtten te vervullen door alle middelen en met al hunne krachten; zij die daaraan te kort bleven, verdwenen achter-eenvolgens van de wereldkaart.

Dapperheid in 's lands dienst werd steeds beloond, niet enkel door eerbewijzen en onderscheidingen, ook door de erkentelijkheid der volken, die de namen van de zegevierende of de ongelukkige landhoofden, welken geboortegrond tot hun jongsten ademtocht verdedigden, tot het nageslacht overbrachten.

Ook te allen tijde veranderde de inrichting der verdediging en zij werd onophoudelijk gewijzigd van de barbaarsche tijden af tot heden. Beurtelings volgde: lichting, in massa van gansche volksstammen, zooals Hunnen en Tartaren, die onder den hoefslag hunner paarden Europa verwoestten.

Bepaalde dienst, onder de leenheerschappij, toen de leenmannen een bepaald getal wapenknechten onder 's prinsen vlag moesten aanbrengen; waar het als een voorrecht gold de eerste plaats in het gevaar te bekleeden.

Het lichten van vrijwilligers van beroep, die hun arm en hun zwaard verkochten daar waar krijg werd gevoerd, nu eens strijdend voor Oostenrijk, dan voor Frankrijk.

Lichtingen van vrijwilligers van beroep, met langen dienstdienst, die den grondslag vormden van de legers van Frederik den Groote en van Napoleon.

Loting, zooals zij vroeger in gansch Europa bestond.

Eindelijk, algemeene dienstplicht, een onverzadelijke Minotaurus, die de volken ten onder brengt en zulken afkeer inboezemt, dat daar waar eene regeering hem niet met sterke hand in stand houdt, de legers van lieverlede verbrokkelen, allengskens terugkeerend tot het barbaarsche stelsel der vroegere gewapende massa's.

De geschiedenis, onverbiddelijke getuige van het verleden, leert ons, telkenmale als zij ernstig wordt geraadpleegd, dat geoefende en onder goede tucht staande legers de overhand hebben op andere ; op krijgsg gebied is dit een axioma ; zag men het tegendeel bij enkele zeldzame gelegenheden, het mag als uitzondering gelden.

Kan er heden ten dage, nu er in alles vooruitgang bestaat, worden beweerd dat er een modelvorm van inrichting der gewapende macht bestaat?

Dit hangt af van zooveel beschouwingen in zake van ligging, volk, luchtgesteldheid, overlevering, politiek, dat er gezegd mag worden dat het voor elk land meest geschikte stelsel ditgene is dat er kan op toegepast worden, dat veroorlooft zijn nationalen plicht te vervullen zonder ondergang te bewerken ; want hij die om zijne rijkdommen te bewaren ze eerst zou verspillen aan allerhande verdedigingsmiddelen, zou wel gek zijn.

België, een plat, althans weinig heuvelachtig land, zonder natuurlijke grenzen, beperkt van omvang doch zoozeer overbevolkt, dat zijne bewoners niet kunnen leven zonder krachtvolle teelt of nijverheid, gevrijwaard door zijne onzijdigheid, die enkel gewaarborgd is door heden geldige, morgen ongeldige verdragen, België bezit als richtsnoer geen afdoend voorbeeld : het is eenig in zijn soort.

Wil men al zijne jongelingen opleiden tot werkelijke soldaten, dan blijven er geene landbouwers aan den ploeg, geene werklieden in de fabrieken, geen geld in de kas.

Neemt men te weinig manschappen voor het leger, dan kan het land niet verdedigd worden, dan wordt het geld nutteloos verspild, dan worden de manschappen nutteloos verplicht tot doellooze werkzaamheden.

Om nuttig, logisch, duldbaar werk te verrichten, moet er derhalve een middelweg worden gevonden, dient bijgevolg de loting gehandhaafd te worden, vermits dit de minst onrechtvaardige, de meest onpartijdige wijze is tot het aanduiden van de burgers die bij 't leger moeten dienen.

Hier ontstaat de vraag of het voor 't land nuttig is dat alle aangeworvenen op dezelfde wijze dienen.

Zonder aarzelen antwoord ik : ja, in oorlogstijd ; neen, in vreedestijd, indien zij zich te hunnen koste doen vervangen.

Ik zeg : ja, in oorlogstijd, omdat eens menschen leven niet is te koopen met geld ; dat ware onzedelijk.

't Is schandelijk, zijn eigen leven te beschermen door iemand anders in zijne plaats te laten dooden. Zekeren dag zegde ik dat dit walgelijk is ; dit woord trek ik niet terug.

Ik zeg : neen, in vreedestijd, omdat van 't oogenblik af dat de getalsterkte volledig is (wat door plaatsvervangning mogelijk wordt gemaakt) het onder-richt van officieren en soldaten verzekerd is, wat de hoofdzaak uitmaakt.

Neen, omdat het niemand schaadt dat jongelingen die iemand in hunne plaats stellen, om de eene of andere reden zouden ontslagen worden van garnizoensdienst.

Neen, omdat deze jongelingen, uit hoofde van hunne opvoeding, hun geld, hunnen invloed in vreedestijd slechte bestanddeelen voor het leger zijn. Zij kunnen geene makkers zijn voor de andere recruten hunner klas,

want daar zij anders zijn opgevoed, denken zij anders ; zoodra zij kunnen, zullen zij dan in de kazerne ook anders leven.

Voor onderofficieren en soldaten zullen zij nooit zedelijk onderworpen onderhoorigen zijn ; de steun welken zij zullen vinden in een land waar, zooals zeker en dag werd gezegd, alles uitdraait op politiek, zullen hen veeltijds gevreesd en gehaat maken, zelfs bij hunne officieren.

Wat wordt er van de tucht, die steeds de kracht der legers was, wanneer jongelingen die boven sommigen hunner oversten staan ten gevolge van hun verstand, ontwikkeld door vruchtbare studie, er genoeg in scheppen ze bespottelijk te maken, te hunnen opzichte dien bedekten weerstand tegen het gezag te verwekken, welke elken Belg is aangeboren ?

Volstrekte gehoorzaamheid kan slechts voortspruiten uit het onbetwistbaar overwicht van hem die bevel voert.

Wat zal dan het zedelijk overwicht zijn van uitmuntende onderrichters, die in opvoeding en onderwijs lager staan dan hunne eerbiedig spottende onderhoorigen ?

Daaruit leid ik af, dat afschaffing van plaatsvervanging in vrede tijdstijd het noodlottigst geschenk zou zijn dat men het leger kan doen. Ik beschouw het als een Nessuskleed, dat rampspoedige brandwonden zou veroorzaken.

In de mate waarin 't land het eischt, zijn alle burgers verplicht bij te dragen tot verdediging van den vaderlandschen grond. Doch buiten kijf kunnen enkel diegenen met vrucht bijdragen tot die verdediging, welke daartoe zijn opgeleid ; onwetenden of half onwetenden zouden, gezien de hedendaagsche bewapening en stelsels, ondanks de beste inzichten, eene nuttelooze, hinderlijke, gevaarlijke menigte zijn (daarvan zijn tal van voorbeelden), kanonnenvleesch, gedoemd tot paniek en plundering, gedund door ziekte ; kortom, de ergste plaag die een leger kan opgelegd worden.

Derhalve moeten al degenen die in oorlogstijd hoeven te dienen, eene zulkdanige militaire opleiding erlangen, dat zij, den dag waarop zij onder de wapens worden geroepen, echte soldaten zijn. Doch tevens mag men zoo weinig mogelijk hunne bezigheid of hunne studiën belemmeren.

De eenige ernstige grief, die kan ingeroepen worden tegen het bestaande stelsel, is dat het ons volk splitst in twee klassen van burgers : zij die door fortuin begunstigd, hun land niet moeten verdedigen, en zij die, hun dagelijksch brood moetende verdienen, het land moeten verdedigen voor hen en de anderen.

Hoe kon dergelijke tegen de zeden stuitende toestand zoolang blijven duren ; hoe kwam het openbaar geweten daartegen niet op, hoe deed het daar geen recht over ?

Het stoot niemand tegen de borst, dat men zich tegen betaling ontslaat van straatvegen, van vuilnisvervoer ; doch daar waar het leven op 't spel staat, waar 't het vaderland geldt, wat heeft geld daarmede te stellen ?

Hij die weigert zijne schuld te betalen, is geen Belg, maar wel een vaderlandslooze. Men jage hem weg !

Onder de Belgen, moeten zij die door fortuin begunstigd, meer dan anderen het heil genieten van burger te zijn van 't gelukkigste land der aarde, en blijk van dien toestand geven door zich in te schrijven voor plaatsvervanging, de eersten bijdragen tot 's lands verdediging.

Zij hebben tot plicht de eersten het voorbeeld van manhaftigheid te geven, want wee de natiën, de klassen, de familiën waar geene mannen zijn !

Dus is het logisch, op te nemen in de klas dergenen die krijgsonderricht moeten genieten, de jongelingen die niet willen dienen in vreedstijd, die daartoe een borg stortten, doch die niet mogen eischen zich in oorlogstijd aan hunnen plicht te onttrekken.

Het leger zal dus bestaan uit twee klassen ;

De eerste, uit de contingenten in vreedstijd, bevattende de miliciens, de vrijwilligers en de plaatsvervangers.

. De tweede, uit al diegenen welke kunnen vervangen worden, bevattende hen die een plaatsvervanger konden betalen en hen die hem niet hoefden te betalen.

Op 't oogenblik van de inlijving der recruten, worden de voor vervanging vatbaren en de vervangenen ingedeeld bij hunne wederzijdsche regimenten, om er geboekt, gekleed, uitgerust te worden ; dan keeren zij naar huis terug.

Twee maanden per jaar worden zij gedurende twee achtereenvolgende jaren gedrild als speciale eenheden, door hen gevormd in het kamp van Beverloo.

Telken jare zijn er twee termijnen van onderricht : de eene van 15 Mei tot 15 Juli, de andere van 1 Augustus tot 1 October, naar keus, ten einde den landarbeid en de studiën zoo weinig mogelijk te verhinderen.

Het derde jaar nemen de aldus voorbereide jongelingen met hunne regimenten deel aan de groote leger- en aan de schietoefeningen.

Het spreekt vanzelf, dat aangezien deze tijd uiterst kort is, al de beschikbare tijd moet besteed worden aan militaire opleiding, dat er geene tijd-roovende corvee mag bestaan ; dergelijke corveën worden verricht door niet-militairen ; de kosten hiervan worden bestreden met de gestorte borg.

't Is licht te begrijpen, dat wanneer men een soort van meer ontbolsterde, verstandiger jongelingen dan de anderen een duchtig, gestadig, streng, tot vakzaken beperkt werk oplegt, men ze dank zij het gunstige jaargetijde rasser in vier maanden kan onderrichten dan in zes maanden mogelijk ware met gewone recruten. Deze laatsten, binnengeroepen in October, bij 't korten van de winterdagen, moeten ten koste des lands al het bijwerk verrichten dat het kazerneleven vergt ; dus kunnen zij niet in dezelfde broeikas worden aangekweekt.

Wellicht brengt men tegen deze krachtvolle opleiding in, dat zij niet genoegzaam ontwikkelt den krijgsgesest, die eerst langzamerhand wordt verworven ; die onontbeerlijk is voor strijdende troepen, ten einde de tucht ten overstaan des vijands te verzekeren.

Dit ware voorzeker een erg bezwaar, indien gansch het leger onder denzelfden regel stond ; doch het geldt hier slechts een deel, welks hoedanigheden ruimschoots zouden opwegen tegen zijne gebreken, in een tijd dat de oorlog meer ondernemingsgesest vergt dan vroeger.

Aan deze recruten zou het onderricht gegeven worden door officieren, te dien einde genomen uit de kaders des legers.

Daartoe zouden er nagenoeg honderd veertig noodig zijn, of zeven per regiment, alsmede een voldoende getal onderofficieren, korporalen, hoornblazers.

De recruten zouden bij voorkeur worden toegekend aan de legerhoofden onder wier bevel zij moeten strijden.

Men zou niet kunnen eischen dat al de manschappen op gelijke wijze, gedurende denzelfden tijd moeten onderricht worden, vermits nu reeds de dienstdienst verschilt volgens het wapen.

Gemakkelijk ware het dus aan te nemen dat het bijwerk, hetwelk zoo goed moet verzekerd worden als de dienst van het strijdend leger, onder een bijzonderen regel zou staan.

Ik bedoel de hospitalen, veldhospitalen, intendentie, enz.

Daarin moeten opgenomen worden zij die zich bestemmen tot den eeredienst, het onderwijs, de geneeskunde, en wel onder zulke omstandigheden dat zij, na het afleggen van een bekwaamheidsexamen, met onbepaald verlof worden ontslagen tot den dag waarop het land ze oproept om bij te dragen tot de verdediging des vaderlands.

Van henzelfen zal het afhangen den vereischten onderrichtstijd zoo kort mogelijk te maken door zich bij voorbaat toe te leggen op hunne taak van toewijding.

Terzelfder gelegenheid zou men gemakkelijk de vorming der thans volkomen ontbrekende reserve-officieren tot stand brengen, wilde men tot dien graad toelaten de jongelingen die, na voltooid onderricht, een gemakkelijk technisch examen afleggen, en zich een zeker getal dagen per jaar of om de twee jaar ter beschikking van den Minister van Oorlog zouden stellen, tot na afloop van den dienstplichtigen tijd hunner klas.

Hun officersdienst zouden zij leeren door beurtelings in de regimenten des legers te vervangen de daarvan afgezonderde officieren; zoodoende zouden zij in staat geraken om de lagere graden eervol te bekleeden.

Zonder ons in te laten met de bepaling van het noodige jaarlijksch contingent, veranderlijk volgens de behoeften verwekt door opgelegde bewapeningen, gestaafd door het toenemen van 's lands bevolking, levert het voorgedragen stelsel de volgende voordeelen op :

1° Geene wijziging, hoegenaamd, wordt toegebracht aan de bestaande legerinrichting, dewijl alle verandering hetzelfde beteekent als uitgave; van elke uitgave voor 't leger is de Belg afkeerig, omdat hij is verstramd door acht en zeventig jaar onafgebroken vrede, verblind door den bedrieglijken blinddoek van onzijdigheid ;

2° Voor 's lands verdediging levert het, tegen geringe kosten, met een ongemak waarover niemand zou durven klagen, nagenoeg zestig duizend soldaten meer op ;

3° Het maakt kort spel met de schandelijke belasting betaald met het bloed van anderen, zonder een enkel man toe te voegen aan 't getal recruten die zich in vreedstijd niet kunnen doen vervangen ;

4° Het is tegenover het land gemakkelijk te verdedigen als eerlijk, rechtvaardig en vaderlandslievend ;

5° 't Is ten slotte een Belgisch stelsel, naar niemand gevolgd, passend bij ons karakter (een middelmatig, zooals de heer Picard eens zegde) ;

6° 't Is ook eene minnelijke schikking — ten onzent slaagt men maar door minnelijke schikkingen — die later gemakkelijk gewijzigd kan worden, omdat het zonder hort of stoot kan uitgebreid worden zoodra 't land het verlangt.

Wil men in aanmerking nemen den korten tijd, vereischt om den jongelingen het noodig onderricht te geven tot vervulling van een plicht waaraan zij zich niet mogen onttrekken, waaraan, men denke er over wat men wil, zij zich met of zonder dwang niet lang meer zullen onttrekken ;

Let men er op, dat zoo zij tot het leger behooren, zij ontslagen zijn van de burgerwacht ;

Dat zij hunne schuld betalen op een leeftijd waarop ze gevestigd noch gehuwd zijn, dan zijn de bezwaren de minste voor hen en hunne familie ;

Erkent men, dat hoe hooger de staat eens burgers is, hoemeer hij wordt opgemerkt, hoemeer het land van hem mag verwachten, zou men dan durven zeggen dat het ontwerp te zwaar drukt, dat het offer te groot is?

Moest men alle gegoede burgers raadplegen, hun antwoord uitplakken op de poorten onzer stadhuizen, daar waar zij bekend zijn, waar zij wonen, hun vragend :

Weigert gij uw land te verdedigen den dag dat zijne onafhankelijkheid wordt bedreigd? Wilt gij thuis blijven terwijl anderen hun leven wagen in uwe plaats en voor u? Is 't omdat gij in welstand verkeert, dat gij uw land niet wilt verdedigen? Hoevelen zouden wel ja antwoorden?

Ik meen dat het vakje van het museum waarin men deze zeldzaamheden bergen zou, al heel klein zou moeten wezen.

Graaf WERNER DE MERODE.

Proposition de loi.

Wetsvoorstel.

ARTICLE PREMIER.

Tout homme qui demande à se faire remplacer en temps de *paix*, et qui, dans ce but, a *versé un cautionnement* au Ministère de la Guerre, est tenu de servir *personnellement* en temps de *guerre*.

EERSTE ARTIKEL.

Al wie vraagt om zich in *vredestijd* te doen vervangen en daartoe eene *borgstelling stort* bij het Ministerie van Oorlog, is in *oorlogstijd* gehouden in *persoon* te dienen.

ART. 2.

Ceux qui ont été *désignés* par le sort, *paient* un remplaçant.

Ceux qui ont été *dispensés* par le sort, *ne paient pas* de remplaçant.

ART. 2.

Hij, die door het lot wordt *aan-gewezen*, *betaalt* een plaatsvervanger.

Hij, die door het lot is *vrijgesteld*, *betaalt geen* plaatsvervanger.

ART. 3.

Ces jeunes gens (*les deux catégories*) sont incorporés en même temps que les recrues de leur classe ; ils recevront l'instruction *à leurs frais*, au camp de Beverloo, de telle façon qu'aucune corvée ne vienne ralentir leur éducation.

ART. 3.

Beide soorten van jongelingen worden te gelijktijd ingelijfd als de lotelingen van hunne klasse ; het onderricht wordt hun *op hunne kosten* gegeven in het kamp van Beverloo, derwijze dat hunne opleiding niet wordt vertraagd door eenige corvée.

ART. 4.

Ils seront appelés, *deux mois par an*, pendant *deux* années consécutives, du 15 mai au 15 juillet ou du 1er août au 1er octobre, *à leur choix* ; *un mois* la troisième année, à l'époque des grandes manœuvres et des tirs. Durant cette période, ils seront *versés dans leurs régiments* respectifs.

ART. 4.

Zij worden, gedurende twee achtereenvolgende jaren, *twee maanden* per jaar opgeroepen, van 15 Mei tot 15 Juli, of van 1 Augustus tot 1 October, naar *hunne keuze* ; gedurende het derde jaar, *ééne maand*, voor de groote legeroefeningen en de schietoefeningen. In dit tijdperk worden zij *ingedeeld bij de regimenten* waartoe zij behooren.

ART. 5.

Les jeunes gens qui se destinent à *la vie religieuse*, à l'enseignement, à

ART. 5.

De jongelingen, zich bestemmende *tot den geestelijken staat*, het onder-

la *médecine*, seront attribués aux services accessoires et renvoyés en congé illimité dès qu'ils auront fait preuve de capacité.

ART. 6.

A l'expiration de leur temps de service, pourront être nommés officiers ou sous-officiers de réserve, les jeunes gens qui, après avoir passé un examen d'aptitude, consentiront à rester à la disposition du Ministre de la Guerre, pour de courtes périodes, pendant dix ans.

Comte W. DE MERODE.

wijs of de *geneeskunde*, worden aangewezen voor de ondergeschikte diensten en gaan met onbepaald verlof, zoodra zij blijk van bekwaamheid hebben gegeven.

ART. 6.

De jongelingen die, nadat zij een bekwaamheidsexamen hebben afgelegd, er in toestemmen gedurende tien jaar ter beschikking van den Minister van Oorlog te blijven voor korte tijdsbestekken, kunnen, wanneer hun dienstdtijd is afgelopen, worden benoemd tot officier of onderofficier bij de reserve.